

Jubilats i independència: per què és tan important el vot dels majors de 65 anys?

Un dels col·lectius que han generat interès durant els anys del Procés i la crisi social i econòmica ha estat el dels jubilats. El model de vot clàssic a la Catalunya des dels anys setanta està canviant. Tot canvia. L'independentisme fa temps que es pregunta si el vot dels majors de 65 anys era un dels seus punts febles, assumint que el votant més gran és més conservador i amb més aversió al canvi que els més joves.

Marçal Terrades i Edgar Rovira

Un dels col·lectius que han generat interès durant els anys del Procés i la crisi social i econòmica ha estat el dels jubilats. El model de vot clàssic a la Catalunya des dels anys setanta està canviant. Tot canvia. L'independentisme fa temps que es pregunta si el vot dels majors de 65 anys és un dels seus punts febles, assumint que el votant més gran és més conservador i amb [més aversió al canvi que els més joves](#). Són un dels grans gruixos de votants —Catalunya té una població envellida—, són molt fidels a les urnes —tenen menys abstenció que altres grups d'edat— i s'han convertit en decisius. La batalla pels jubilats serà una de les grans batalles polítiques i electorals a la Catalunya dels pròxims anys i, sobretot, s'entreveu un segment decisiu de votants en cas d'una consulta sobre la independència. Els jubilats favorables a la independència, que acostumen a assistir a les xerrades de l'ANC i a actes com la concentració de suport a Artur Mas als jutjats, estan molt mobilitzats. Però els iaies 'indepes' són realment majoria entre els jubilats?

La preocupació de l'independentisme és lògica i té referents prou coneguts com el del referèndum a Escòcia, on el 73% dels majors de 65 anys estava en contra de la independència i només el 27% hi estava a favor. Unes dades que, com sabem, van ser [decisives per determinar la victòria del "no"](#).

Com és, doncs, el votant jubilat català? A qui vota? És d'esquerreres o de dretes? Amb quins mitjans de comunicació s'informa? I... quin és el seu suport a l'independentisme? Us oferim set claus per entendre per què és tan important avui dia el vot dels majors de 65 anys a Catalunya. Comencem pel principi.

Són molts i en seran molts més

El pes dels majors de 64 anys a Catalunya no ha parat d'augmentar, i durant les últimes dècades hem pogut observar com la població catalana s'ha envellit de manera progressiva. Si l'any 1971 només el 8,9% de la població tenia més de 65 anys, l'any 2016 aquest grup ja representava el 18,47%. En les eleccions Catalanes, gairebé 1 de cada 4 electors supera els 64 anys, i aquest pes s'anirà incrementant quan els fills del 'baby boom' comencin a jubilar-se.

Val a dir, però, que el relleu generacional, també a la tercera edat, pot tenir uns efectes difícils de predir, ja que, tal com explica el politòleg [Oriol Bartomeus](#), no és tan evident que el comportament entre generacions mostri diferències significatives. Tant és així, que aquestes diferències podrien ser la clau del canvi de vot a Catalunya. En tot cas, en aquest text ens fixarem en el comportament

electoral de l'actual grup major de 65 anys, que és qui al cap i la fi pot tenir incidència en el curt termini.

Són més fidels a les urnes que els joves

Un dels motius d'aquesta incidència és que els jubilats voten més que la mitjana de catalans. El 84,4% reconeixen haver votat en les últimes eleccions al Parlament, sent el segon grup d'edat amb major participació, només per sota del format pels habitants de 50 a 64 anys.

Ni d'esquerres, ni de dretes

Ideològicament són més conservadors, sí, però no podem definir-los com de dretes. Senzillament són menys d'esquerres i més de centre. La mitjana de l'eix esquerra-dreta dels votants catalans és de 3,85, mentre que per als votants majors de 64 anys és de 4,32, on més del 40% se situen al mig de l'escala. A Espanya, segons dades del CIS, els jubilats s'autoubiquen amb una mitjana de 5,3, més a la dreta que els jubilats catalans.

De fet, en les eleccions espanyoles, l'edat també va suposar un fre a les possibilitats de canvi representades pels partits emergents. Segons el sondeig postelectoral del CIS, entre els majors de 54 anys, el PP i el PSOE van sumar el 55% dels vots, mentre que Podem i Ciutadans només recollien el suport del 18%. Entre els menors de 35 anys, el PP i el PSOE van obtenir el 25% dels vots, i Podem i Ciutadans, més del doble, el 51%.

A Catalunya aquest fet no va ser tan determinant per a Junts pel Sí però sí per a la CUP. De fet, la candidatura que van formar l'antiga Convergència i ERC va ser la llista electoral on la distribució dels seus votants per edat s'assembla més a la població catalana amb dret a vot. Per la seva banda, com en les eleccions espanyoles, el PSC i el PP són els partits més envellits, amb més del 75% dels seus votants per sobre dels 50 anys.

Jubilats fent el salt a Convergència?

El creixement de les expectatives electorals d'ERC també ha suposat un 'sorpasso' al nou PDeCAT entre els votants jubilats. Sembla que l'antiga Convergència també podria perdre l'hegemonia que havia tingut durant els anys de Jordi Pujol entre una part de la gent gran, ja que gairebé el 40% dels votants jubilats de JxS donaria suport directament a Esquerra Republicana, cinc punts més dels que avui mateix votarien el PDeCAT. De la resta, el 23,6% ho voldria fer per una nova coalició tipus Junts pel Sí. Menys del 2% diu ara que votaria per la sigla de Democràcia i Llibertat, amb la qual Convergència, amb Francesc Homs al capdavant, es va presentar a les eleccions espanyoles.

Els jubilats i el referèndum: com a Escòcia?

L'última onada del CEO pronosticava un empat tècnic entre els partidaris que Catalunya sigui un Estat independent i els que no. Com sabem, els partidaris d'un Estat independent són majoritaris a les franges d'edat més joves: dels 18 als 49 anys. L'empat tècnic es repeteix en les franges d'edat compreses entre els 50 i els 64 anys, i, entre la franja d'edat més elevada, la situació és a la inversa, amb 20 punts de diferència entre els partidaris i els contraris a l'Estat propi.

Aquesta baixada del suport independentista entre els jubilats justificaria les campanyes específiques de l'independentisme centrades en temes com ara les pensions. Recentment, en les polèmiques

afirmacions de l'exsenador d'ERC Santiago Vidal, s'assegurava que pujarien les pensions en una hipotètica Catalunya independent. Però fins a quin punt la negativa a la independència entre els sectors d'edat més gran és deguda als temes específics de la seva edat?

Desinterès dels jubilats del “no” a la independència

Entre els majors de 64 anys, els partidaris de la independència són majoritaris entre un subgrup: aquells a qui la política interessa molt. Entre aquells a qui interessa bastant, es produeix un empat tècnic. Però, atenció, els contraris a la independència són majoritaris entre els sectors als quals interessa poc o gens la política.

Un clàssic: la polarització mediàtica

No s'observen diferències significatives entre el consum de televisió entre favorables i contraris a la independència. En canvi, sí que observem nivells diferents amb referència al consum de ràdio, de premsa escrita i d'Internet, probablement relacionades amb les diferències en interès polític que tot just comentàvem.

On sí hi ha diferència és entre els mitjans en els quals s'informen. Els partidaris del “sí” consumeixen mitjans en llengua catalana, ja sigui escrits o de ràdio i de televisió, mentre que els partidaris del “no” es concentren en mitjans en llengua castellana o bé d'àmbit espanyol. Les trinxeres mediàtiques, tal com explicava [un article del Cercle Gerrymandering](#), es mantenen: “Els catalans —joves o grans— ens informem sobre política a les nostres trinxeres”. Els iaïos ‘indepes’ consumeixen molt més TV3, Catalunya Ràdio, Rac1 i diaris com ‘El Punt Avui’ i l’Ara’. En canvi, els no ‘indepes’ acostumen a informar-se per Televisió Espanyola, Tele 5, la COPE, la SER i diaris com ‘El Periódico’.